

Različni akterji razpravljajo o tem, kakšna naj bi bila strategija alpske makroregije.

Makroregija: Evropa še korak dlje

Evropski parlament je sprejel resolucijo o makroregionalni strategiji za Alpe, v okviru programa Evropske unije za območje Alp pa je bilo predloženo ekspertno poročilo. Enotnosti glede vsebine, ciljev in procesov še ni. V nadaljevanju o poteku razprave o tej temi. Evropski svet, torej voditelji držav oziroma vlad držav članic Evropske unije, naj bi do konca tega leta predložil makroregionalno strategijo za Alpe. V vmesnem obdobju bo o tej temi potekala živahna razprava: makroregija je ena od točk dnevnega reda na junijskem zasedanju Stalnega odbora Alpske konvencije. Evropski parlament je pred kratkim sprejel resolucijo, program EU za območje Alp pa je objavil ekspertno poročilo.

Evropski parlament: podpora Alpski konvenciji in regijam

Poslanci so izrazili podporo Alpski konvenciji. V vsebinskem pogledu bodo mednarodni sporazum in pripadajoči izvedbeni protokoli imeli pomembno vlogo tudi v prihodnje. Tudi v vsebinskem pogledu bo mednarodni sporazum s pripadajočimi izvedbenimi protokoli še naprej imel pomembno vlogo. Eva Lichtenberger, tirolska poslanka iz Skupine zelenih, meni, da je to še vedno premalo. "Še posebno pri prometu priuhaja do nasprotovanj interesov velikih mest na obrobju Alp in Alpami samimi. Mesta si želijo povezanosti, prebivalci sami pa poznajo posledice prometa v ozkih dolinah." To resolucija premalo upošteva.

Posebej so v resoluciji upoštevane tudi regije, ki so leta 2010 spodbudile razpravo o tem vprašanju. Dejstvo, da je bil izbran pristop "od spodaj navzgor", je ocenjeno pozitivno. Poslanci so tudi menili, da "bi moral razvoj obsežnih strategij, kot so makroregionalne strategije, prispevati k večji vlogi lokalne in regionalne ravni pri izvajanju politike EU".

Program za območje Alp: korak za korak proti strategiji

Dokument, ki so ga eksperti pripravili na 130 straneh, vsebinsko presega meje območja veljavnosti Alpske konvencije in izrecno upošteva tudi zunajalpske metropolitanske regije. Prav tako vsebuje predlog o postopnem uresničevanju makroregionalne strategije. Najprej bo potrebno izvesti testno fazo, so prepričani avtorji ekspertnega poročila. Smotnost makroregije bo treba v prvi fazi preučiti na podlagi nekaterih izbranih tem in dejavnosti, šele potem bo mogoče zaceti pripravljati obsežno strategijo. Eksperti so poudarili tudi pomen treh stebrov trajnosti - v strategiji za Alpe bi tako morali biti upoštevani socialni, kulturni in demografski vidiki, obenem pa so tudi svetovali, da se znotraj širokega nabora tem, ki bi prišle lahko v poštev, jasno opredelijo prednostne naloge oz. teme.

Različna stališča bodo združena v enem dokumentu. Tako namrec želi DATAR, ena od služb, ki je neposredno podrejena francoskemu ministrskemu predsedniku. Ta naj bi do konca leta institucijam EU tudi predložila ustrezne podlage za sprejetje ustrezne odločitve. Vir in več informacij na: www.europarl.europa.eu/sides/getDoc, www.alpine-space.eu/about-the-programme (en), www.cipra.org/sl/CIPRA/cipra-international

Stališča CIPRE

Pogled na Bodensko jezero. Alpska konvencija deluje pozitivno tudi na regije v njegovi okolici.

Alpsko makroregijo bo treba oblikovati po vzoru Alpske konvencije, vendar bolj učinkovito

Številni prebivalci Alp se bojijo, da bodo zaradi okoliških metropolitanskih regij potisnjeni ob rob, a prav širitev območja delovanja in vpliva skriva veliko priložnosti - ce smo seveda ta izziv pripravljeni sprejeti - meni CIPRA. Ljudje si že desetletja prizadevajo za trajnostno oblikovanje Alp kot življenjskega in gospodarskega prostora. Dokaz za to je Alpska konvencija, ki je kot edinstven instrument za transnacionalno sodelovanje lahko dobra podlaga makroregionalni strategiji za območje Alp, o kateri trenutno poteka razprava. Ta potencial morajo zdaj pokazati odgovorni znotraj in zunaj alpskega prostora. CIPRA v svojem stališču predstavlja kako in pod kakšnimi pogoji bi alpska makroregija lahko uspešno delovala.

V smislu mednarodno priznanega pravnega akta Alpska konvencija opisuje ekološke, ekonomske in socialne standarde. Regije znotraj in zunaj alpskega prostora na ta način crpajo predloge za obvladovanje lastnih problemov. Prav tako bodo morali odgovorni pri Alpski konvenciji tudi verodostojno izkazati koristnost omenjenih standardov za ljudi in naravo.

Protokoli o izvajanju Alpske konvencije so rezultat pogajalskega procesa, v katerem so enakopravno sodelovale vse alpske države, to enakopravnost pa morajo akterji v Alpah in Alpski konvenciji sedaj uveljaviti tudi v odnosu do pogajalskih partnerjev znotraj alpske makroregije. Pri tem se lahko učijo iz napak: Alpska konvencija bi namrec danes imela precej večjo moc vplivanja, če bi bili v proces njenega nastanka bolj vključeni lokalni in regionalni akterji. Z razpravo o makroregionalni strategiji za območje Alp se tako ponuja priložnost nadoknaditi zamujeno, obenem pa je to tudi priložnost za prenovitev Alpske konvencije.

CIPRA-Stališče: www.cipra.org/sl/CIPRA/cipra-international

Novice iz CIPRE

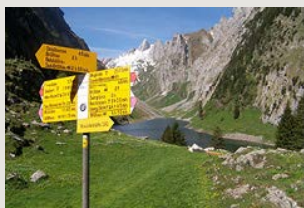
Ce si želimo privoščiti požirek sveže vode iz gorskih naravnih izvirov tudi v prihodnje, bosta morala sodelovati tako politika kakor družba.

Letna strokovna konferenca CIPRE: Alpe kot vodno korito

Pitna voda, sneg, elektrika. Kolicine modrega zlata v Alpah so omejene in temu primerno zelo zaželeni - kdo ima pravico za ta naravni vir in kdo nosi odgovornost zanj, bo zato CIPRA preverila na letni konferenci, ki bo oktobra v Bolzanu. Alpski ledeniki, izviri, potoki in reke, jezera so glavni vodni vir za 170 milijonov ljudi, nujno potrebni pa so tudi za kmetijstvo, turizem in rekreacijo, naravo in pokrajino ter proizvodnjo energije. Interesi, ki se gnetejo okoli te neprecenljive in omejene dobrine, so zelo veliki in postavlja se vprašanje, kdo daje, kdo jemlje, kdo odloča o alpskem vodnem koritu?

Pred desetimi leti je CIPRA alpskim državam v preucitev poslala osnutek protokola o vodi, a vse do danes skupna pravna podlaga, ki bi urejala rabo in varstvo voda na območju Alp, ni bila izdelana. CIPRA bo zato v okviru mednarodnega leta sodelovanja na področju voda na svoji letni strokovni konferenci, ki bo potekala v prostorih Evropske akademije v Bolzanu od 10. do 12. oktobra 2013, osrednjo pozornost namenila prav vprašanju odgovornosti za modro zlato na območju Alp. Kako sodelujejo občine na področju gospodarjenja z vodami? Kako se na razloge in posledice podnebnih sprememb odziva družba? Kdo odloča, po katerih rečnih strugah bo tekla voda ali elektrika? Kaj je treba storiti, da bo politika in družba ravnala v skladu z zahtevami trajnostnega razvoja? V okviru konference bodo udeleženci lahko slišali zgodbe, povezane o ravnanju z Renom, največjo alpsko reko, ali zgodbe iz Annecyja, mesta ob najcistejšem jezeru v Evropi. Na strokovnih ekskurzijah bo priložnost tudi za spoznavanje primerov dobre prakse na kraju samem, npr. kaj se dogaja na področju ravnanja z vodo v gostujoci regiji Južni Tirolski.

Program in prijava na www.cipra.org/sl/sk2013

Smernice za Alpe: priročnik, ki je nastal v okviru projekta C3 Alps, prinaša številne možnosti uspešnega komuniciranja o prilagajanju podnebnim spremembam.

Uspešno komuniciranje z javnostjo o prilagajanju podnebnim spremembam

Rešitve, kako ravnati s posledicami globalnega segrevanja, obstajajo. A kako o njih uspešno obveščati javnost? V ta namen je pred kratkim izšla publikacija, ki v sedmih korakih ponuja odgovore za območje Alp. Tisti, ki sprejemajo odločitve, pogosto premalo poznajo možnosti za prilagajanje podnebnim spremembam. Rešitve, kot je npr. zasaditev višjim temperaturam prilagojenih drevesnih vrst v gorskih gozdovih, sicer obstajajo, vendar pa pogosto nimajo prednostnega pomena. Pri obveščanju in prepricavanju javnosti, ter če želimo, da bo ta dejansko pripravljena na izzive, ki jih s seboj prinašajo podnebne spremembe, je torej pomembna spretnost uspešnega komuniciranja.

Kompleksne soodvisnosti pa nezapleteno, jasno in pregledno sporočanje le še otežujejo. Odločilnega pomena je zato jezikovni prenos teorije v prakso. Smernice C3 Alps za uspešno komuniciranje z javnostjo v sedmih korakih ponazarjajo rešitve, kako lahko tovrstne izzive obvladujemo v praksi, vsebujejo pa tudi predloge za uspešno posredovanje sporočil. Glavni vidik je prilagajanje podnebnim spremembam, ne da bi bili pri tem izključeni drugi vidiki komuniciranja okoljskih vsebin. Publikacija prinaša številne nove ideje za strokovnjake in omogoča vpogled v strokovno področje vsem, ki so se z njim šele zaceli ukvarjati.

Projekt C3 Alps, ki se izvaja v okviru Interregovega programa za območje Alp (Alpine Space), želi odpraviti vrzel med razpoložljivim teoretičnim znanjem o prilagajanju podnebnim spremembam in njegovi uporabi v praksi. CIPRA izvaja projekt v imenu Lihtenštajna, publikacijo o uspešnem komuniciranju pa je izdelala na podlagi predhodnih projektov in raziskav.

Publikacija in več informacij na: www.c3alps.eu/phocadownload (en),

Novice iz Alp

EU je ratificirala prometni protokol Alpske konvencije

Prometni protokol Alpske konvencije velja odslej tudi v Evropski uniji. A nezadovoljstvo, ki vlada med Dunajem in Rimom zaradi pridržka, ki ga je Italija izrazila glede omenjenega protokola, še ni povsem izginilo.

Bruselj je Alpam še korak bližje. Prometni ministri Evropske unije so prejšnji teden ratificirali Protokol o izvajanju Alpske konvencije na področju prometa in to brez pridržkov. Posledično to pomeni, da velja doslej najbolj sporen protokol Alpske konvencije tudi na celotnem območju Evropske unije in alpskih držav, izjema je le Švica. "Ratifikacija ima zelo pomembne politične posledice za Alpe, saj je Alpska konvencija v prometni politiki Evropske unije tudi uradno zavzela pomembno vlogo," je povedal Marco Onida, generalni sekretar Stalnega sekretariata Alpske konvencije.

V tem trenutku Rim in Dunaj še nista našla skupnega jezika glede razlage prometnega protokola. Novembra 2012 je Italija skupaj s podpisom protokola predložila tudi t. i. razlagalno izjavo. "Tovrstno tolmačenje protokola ocenjujemo v Avstriji kot ociten pridržek," pojasnjuje Peter Haßlacher iz CIPRE Avstrija, "saj omogoča gradnjo avtomobilske ceste Alemagna na relaciji od Belluna do avstrijske državne meje." V izjavi je namrec zapisano, da prometni protokol vnaprej ne določa možnosti za izvedbo projektov gradnje daljinskih cestnih povezav na italijanskem državnem ozemlju, vključno z infrastrukturo, ki je potrebna za širjenje blagovnega prometa z državami severno od Alp." Rim je tako enega najpomembnejših členov protokola razglasil za neveljavnega.

Avstrija lahko zdaj svoje stališče do italijanske odločitve pripravi do februarja 2014. Svoj namen, da ostaja zaščitnica Alp v Evropi, pa bo Avstrija verodostojno lahko izkazala le v primeru, če bo opustila lastne projekte za gradnjo cest višjega razreda, kot je denimo S 36/37, opozarja Christiane Brunner iz stranke Zeleni Avstrije.

Viri in več informacij na: www.gruene.at/ots (de), www.ris.bka.gv.at/Dokumente/BgblAuth/BGBLA (de), www.alpconv.org/sl/newsevents/latest

Voda na mlin elektrarn

Avstrija je spremenila in dopolnila zakon, ki ureja področje vodnih pravic: energetska gospodarstva je tako postalo še močnejše, civilna družba pa je od dogajanja povsem odrezana. Bodo spremembe poenostavile postopke podeljevanja dovoljenj za gradnjo novih elektrarn?

Prve dni junija so v Avstriji novelirali zakonodajo, ki ureja vodne pravice, in s tem na široko odprli vrata dobaviteljem energije. Tako lahko tudi vsi tisti, ki uresničujejo vodnogospodarske cilje, pri okoljskem ministrstvu s precejšnjimi možnostmi za uspeh predložijo lastne okvirne nacрте. Vodnogospodarski nacrti namrec opredeljujejo rabo določenega odseka vodotoka. Doslej so bili odobreni le tisti predlogi, katerih namen je bil tudi dejansko zavarovati vodotok ali izboljšati njegovo stanje. "Za dobavitelje energije bo zaradi nove ureditve obcutno lažje pridobiti dovoljenje za projekte gradnje elektrarn, to pa pomeni razvrednotenje varstva narave," opozarja Barbara Goby iz okoljske organizacije Umweltdachverband.

Novelirana zakonodaja pa je deležna kritike tudi zaradi zamujene priložnosti, da bi imele status stranke v postopku tudi nevladne organizacije, ki bi se lahko izrekle proti gradnji nacrtovanih malih hidroelektrarn. Praviloma imajo nevladne organizacije pravico do soodlocanja le pri projektih elektrarn, katerih moc presega 10 megavatov, s tem pa Avstrija krši določbe Aarhuške konvencije. "Pridobivanje dovoljenja za obratovanje malih hidroelektrarn je postalo zelo enostavno in to je za recno ekologijo vec kot problematicno," pojasnjuje Barbara Goby. Tudi zato, ker so kolicine energije, ki jih proizvedejo male elektrarne, skromne - na celotnem območju Alp je 75 odstotkov tovrstnih objektov proizvedlo le štiri odstotke od celotne kolicine energije.

Viri in več informacij na: www.oekobuero.at/images/doku/newsflash (de), www.parlament.gv.at/PAKT/VHG/XXIV/ME/ME (de), www.umweltdachverband.at/fileadmin/user (de)

Matterhorn na razprodaji

Matterhorn je zagotovo najvidnejši simbol Alp, a kot je predvideno, naj bi prišlo do ukinitve varstvenega režima, ki velja za območja ob njegovem vznožju. Tak ukrep bi seveda omogočil nemoteno izvajanje helikopterskega smucanja. Pricakovati je odločno nasprotovanje.

Vse se je zacelo z mnenjem Švicarske komisije za varstvo narave in pokrajine, v katerem je ta zahtevala ukinitve helikopterskega pristajališča na pogorju Monte Rosa na območju občine Zermatt z utemeljitvijo, da helikopterski leti izredno negativno vplivajo na tamkajšnje zavarovano območje. A raje kot edinstvenost naravne pokrajine okoli Matterhorna občina Zermatt spodbuja ekskluzivno športno dejavnost, rezervirano za maloštevilne; s predložitvijo pisnega predloga v kantonalnem parlamentu je uspela doseči, da se bo valajška kantonalna vlada pri švicarski zvezni vladi zavzela za ukinitve zaščitene območja. Ob tem velja omeniti pikantno podrobnost: zaščitni status je bil prav temu območju dodeljen v smislu kompenzacijskega ukrepa za ureditev dostopa do Malega Matterhorna v turisticne namene.

Švicarske okoljevarstvene organizacije so se že zganile in pozvale k podpisu spletne peticije proti razprodaji Matterhorna. Posamezni ekonomski interesi ne smejo prevladati nad varstvom naše edinstvene gorske pokrajine, so v svoji utemeljitvi nasprotovanja predlogu zapisali pobudniki peticije. Delež helikopterskega smucanja v celotni strukturi ustvarjene dodane vrednosti na področju turizma v Valaisu je samo tisocinka, tako da ta dejavnost nima odločilnega pomena, zato pa je gorska pokrajina osrednjega pomena za mednarodni ugled občine. "Matterhorn ne potrebuje nikakršne hrupne zvočne kulise."

Viri in vec informacij na: <http://matterhornforsale.com/en/introduction/> (en), http://mountainwilderness.ch/fileadmin/user_upload (de)

Zavarovana obmocja se vse bolj zblizujejo

Prvi evropski naravni park in prvi cezmejni biosferni rezervat bomo našli v Alpah - dva projekta, ki ponazarjata dobro prakso na področju mednarodnega sodelovanja med zavarovanimi obmocji.

Na zacetku junija je UNESCO v okviru programa Clovek in biosfera podelil status biosfernega rezervata dvema regijama: to sta biosferni park Monviso na severozahodu Italije in sosednje zaščitno obmocje Mont Viso v Franciji. Regijski naravni park Po Cuneese v Italiji in naravni park Queyras sta vložila skupno kandidaturo in pripravila dosje, v katerem so prepricali predvsem nacrtovani cezmejni ukrepi, s katerimi želita obe državi uresniti trajnostni ekološki, ekonomski in socialni razvoj. Jeseni bosta pogodbo o sodelovanju podpisala še resorna ministra, po podpisu pa bo okoli 3.000 kvadratnih metrov veliko obmocje tudi uradno postalo cezmejni biosferni rezervat.

Dokončno je sprejeta tudi odlocitev o ustanovitvi prvega evropskega naravnega parka na obmocju Alp - ta se bo imenoval Evropski park Primorske Alpe Mercantour, ki ga bosta sestavljala italijanski naravni park Primorske Alpe in francoski nacionalni park Mercantour. Namen združitve so med drugim krepitev cezmejnega sodelovanja, izvajanje skupnih projektov, iskanje možnosti za skupno financiranje, park pa naj bi dosegel še dva cilja: spodbujanje skupne identitete in vpis na seznam Unescove svetovne kulturne dediščine.

Viri in vec informacij na: www.parcodepocn.it/ita/legginews.asp?id=1066 (it), www.pnr-queyras.fr/toutes-les-actus/item (fr), www.parcoalpimaritime.it/news/47 (it), www.mercantour.eu/index.php/actualites (fr)

Napacno nacrtovano akumulacijo caka rušenje

V petdesetih letih so se prebivalci petih vasi morali umakniti akumulacijskemu jezeru Beauregard. A jezero, odkar je bilo zgrajeno, doslej še nikoli ni bilo napolnjeno z vodo. Kaj je razlog za sušo v vodnem zbiralniku?

Ce bi akumulacijsko jezero na obmocju občine Valgrisenche v dolini Aoste povsem napolnili z vodo, bi to lahko sprožilo zemeljske plazove in poplave. Da nestabilno pobocje hriba na levi brežini jezera ne bi vzdržalo pritiska velike količine vode, je že leta 1969, takoj po zaključku gradnje, pokazalo preverjanje stabilnosti tal. In to je tudi razlog, zakaj jezera nikoli niso napolnili do vrha in zakaj je bilo doslej izkoriščenih le deset odstotkov od nacrtovane zmogljivosti shranjevanja. Drugo največje akumulacijsko jezero v dolini Aoste je bilo prvotno zgrajeno za 70 milijonov kubčnih metrov vode, proizvodnja energije pa naj bi znašala vec kot 280 gigavatov na uro. Zaradi vsega tega so morali prebivalci petih vasi zapustiti svoj dom.

Na zacetku letošnjega leta so bila opravljena nova varnostna preverjanja. Na podlagi rezultatov preverjanja so regionalna civilna zaščita, elektrogospodarska družba v dolini Aoste Cva in Oddelek za varstvo tal in vode sprejeli odlocitev o porušitvi pregradnega zidu oz. objektov. Do leta 2015 bo tako pregradni zid krajši za 50 metrov - ali bo porušen v celoti, še ni znano.

Viri in vec informacij na: www.valledaostaglocal.it/2013/05/22 (it), www.beauregard.cvaspa.it/pagine/home.asp (it)

Nova strategija za program Obmocje Alp/Alpine Space

Kaj caka Alpe v prihodnosti? Katere projekte naj sofinancira Evropska unija? Na ta in podobna vprašanja odgovarja študija, ki ustvarja ustrezen okvir za novo obdobje financiranja evropskega programa za obmocje Alp.

Aktualni program Evropske unije za obmocje Alp (Alpine Space) se konec 2013 izteka, zato je vodstvo programa zadržalo skupino strokovnjakov, da opredeli, kateri bi lahko bili prihodnji izzivi za Alpe, in izdela podlago za oblikovanje novega programa. Po poldrugem letu razprav je zaključno poročilo pripravljeno.

Nesporno dejstvo, ki ga prinaša analiza, je, da bo na prihodnje življenje v Alpah odločilno vplivali podnebne spremembe, energijski preobrat, globalizacija gospodarstva, družba znanja, vedno vecja mobilnost in demografske spremembe. V posameznih delih Alp, kot so mesta, turistična obmocja ali pa regije na podeželju, v katerih število prebivalcev upada, pa bodo njihovi ucinki zelo različni.

Po priporočilih strokovnjakov bi moral program za obmocje Alp v programskem obdobju od leta 2014 dalje zasledovati šest strateških ciljev, med katerimi sta biotska raznovrstnost in pokrajina ter trajnostna raba naravnih virov v Alpah. V primerjavi s predhodnimi obdobji je vecja pozornost namenjena temam, kot so socialna raznolikost in integracija kakor tudi spodbujanje podjetništva.

Rezultati strateške študije bodo vključeni v novi programski dokument, ki bo opredelil vsebine in način delovanja

programa za območje Alp za obdobje 2014-2020. Dokument je trenutno v pripravi, razprava o njem se bo začela predvidoma poleti, jeseni pa bo dokončan. Predložitev novih projektnih idej bo tako možna leta 2014.

Strateška študija in več informacij na: www.alpine-space.eu/about-the-programme (en)

Prireditve

Festival/koncert: **Kolesarski festival - S kolesom se dalec pride.** 21.6.2013 – 21.6.2013. Ljubljana Breg. Organizira: Penzionist.infoSI.
[Vec o tem »](#)

Ekскурzija: **4. Dan Alpske konvencije.** 28.6.2013 – 29.6.2013. Mojstrana. Organizira: Planinsko društvo Dovje Mojstrana, Mojstrana/SI. [Vec o tem »](#)

Konferenca/kongres: **Alternative TEN-T DAYS.** 5.7.2013 – 6.7.2013. Innsbruck. Jezik: de, en, fr, it. Organizira: Fraktion Die Grünen/Europäische Freie Allianz im Europäischen Parlament, Europäisches Parlament PHS 02C83, Brüssel/BE. [Vec o tem »](#)

Festival/koncert: **Festival Stare trte, najstarejše na svetu .** 20.9.2013 – 29.9.2013. Maribor. Organizira: Turistčno informacijski center Maribor, Maribor /SI. [Vec o tem »](#)

Sejem/tr: **CEB® Clean Energy Building Expo.** 9.10.2013 – 10.10.2013. Budapest, Hungary. Jezik: en. Organizira: REECO Hungary Kft, Budapest/. [Vec o tem »](#)

Saj ni res, pa je!

... Alpe so kot druga domovina priljubljene tudi med pripadniki živalskega kraljestva. Novi prebivalci prihajajo celo iz daljne vzhodne Azije. Tuji rodne živalske vrste, učen jim pravijo neozoa, pa v alpskem paradižu niso niti najmanj dobrodošle. Zlasti grobe in pogoste zavrnitve in nerazumevanja je deležna, recimo, pušpanova vešča. Gosenice, ki se izležejo iz jajcec, požrejo liste in lubje tega okrasnega grmčka, po katerem so, mimogrede, tudi dobile svoje ime, in zeleni nasadi se v trenutku spremenijo v rjave skelete. Sicer se je mala vešča, skrita med pušpanovimi grmčki in z izredno nizkimi stroški, na evropska tla prek oceana prvic pripeljala šele leta 2006, a se je zato brezhibno vključila v novo okolje. Da bi se prizadeti lažje znebili nadležnih tujerodnic, nekatere občine zdaj priporočajo tudi uporabo učinkovitega in v gospodinjstvu povsem običajnega ročnega orožja: "Gosenice lahko odstranite tudi tako, da jih posesate s sesalnikom večje sesalne moči. Da gosenice ne bi ponovno ušle iz sesalnika, vrečko iz sesalnika odstranite in jo unocate."

Viri: www.oppau.info/node/1937 (de)